

ШЛЯХАМИ ДОЛІ УКРАЇНИ

Валентина ШПАК

У кременецькому «Малому видавничому домі» Василя Деревінського побачила світ восьма книга із серії «Кременеччина: минуле і сьогодення. Сторінки пам'яті» під назвою «Сотні років боротьби, приниження, залякувань, образ, зневаги, тюрем, терору, заборон, грабежу, утисків, позбавлення прав, геноциду, нищень, концтаборів, звинувачень, переслідувань, страху», присвячена 30-літтю відновлення незалежності Української держави й упорядкована викладачем Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка Валентиною Шпак і кременецьким краєзнавцем та громадським діячем Василем Олійником.

Видання рецензували доктор історичних наук, професорка кафедри історії України та археології Волинського національного університету ім.Лесі Українки Оксана Калішук і доктор психологічних наук, професорка кафедри психології Тернопільського національного університету ім.Володимира Гнатюка Наталія Савелюк. До структури VIII тому цього історико-краєзнавчого дослідження увійшли передслово та післяслово авторів-упорядників, дев'ять тематичних розділів і список використаних джерел.

Розділ «Українська історія» представлений підрозділами «Основні віхи нашої історії», «Під чужою владою», «Виникнення українського козацтва», «Україна в XVI – XVII століттях», «Україна в XVIII – XIX століттях» і «Буремне XX століття в долі України».

Наступні розділи розкривають трагічні факти з історії нашої держави: про нищення української мови і політику терору московських окупантів у 1920 – 30-х роках XX століття, про геноцид українського населення голодом і нацистський геноцид населення України, про жертви німецького окупаційного терору і радянський терор 1940 – 60-х років XX століття.

«Національно-визвольний рух українського народу» описується в підрозділах «УПА "Поліська Січ"», «Фронт Української Революції», «Творення Української повстанської армії», «У боротьбі з нацистами змінювалася УПА», «Колківська республіка свободи», «Бої УПА з військами НКВС Радянського Союзу», «Радянські партизани», «Вірні сини та доньки України», «Жінки в лавах УПА».

Останній блок розділів несе болючу інформацію про події II половини XX – початку XXI століття: «Нищення самостійницького руху в Україні», «Правозахисники – борці з комуністичною диктаторською системою», «Тернопільська філія Української Гельсінської спілки» і насамкінець – «Боротьба з московськими окупантами в сучасній війні». Деякі з розділів відкриваються і завершуються тематичними поезіями українських авторів. Видання збагачене художніми ілюстраціями та документальними фотоматеріалами.

Як наголошується у «Передслові», ця книга присвячується українському народові, який століттями не мав власної держави, без прав і свобод змушений був коритися чужоземним завойовникам, які застосовували різноманітні засоби впливу на людей, щоб тримати їх в певних рамках, у неволі, пригнічуючи, вбиваючи будь-які прояви волелюбних думок чи непокорі антигуманними законами, заборонами, тюрмами, розстрілами, тотальним контролем, мобілізацією та виселенням, геноцидом тощо.

У книзі ретроспективним поглядом охоплено не одне століття і навіть тисячоліття нашої історії. Авторі-упорядники пишуть, як жили наші пращури з найдавніших часів, у період існування Київської Русі та згодом, коли встановлювалося чужоземне панування над нашим народом, здійснювалася дискримінація його мови, культури, церкви, що тривало сотні років.

Розкривається політика та діяльність московських окупантів, їх методи нищення українства в XX столітті. Так, ще в 1917 році російський уряд розпочав відкриту агресію проти незалежної України: страта 300 юних героїв під Крутами; розстріл 5 тисяч українців через чотири дні в Києві; тисячу вояків було розстріляно під с.Базар; у 20 – 39-х роках знищували всіх причетних до УНР, насамперед 800 чоловік, які працювали в уряді, щоб і згадки не лишилися про незалежну Українську державу 1917 – 1921 років; переслідували українських діячів, убивали представників прогресивної еліти – потенційних лідерів і провідників українського суспільства.

У 30-х роках посилюлися репресії:

за окремими даними, розстріляли 30 тисяч представників старої української інтелігенції (письменників, художників, академіків, професорів, учителів, медичних і технічних фахівців, закривали наукові школи); ліквідували незалежну автокефальну церкву, розграбували тисячі храмів, розстріляли 2691 священника, 5409 ченців, великий колектив українських кобзарів. Наприкінці 30-х терор набрав особливо жорстоких форм: створюються концтабори, винищено 260 тисяч українців.

І це продовжувалося практично до 1991 року. За окремими підрахунками істориків, репресії зазнали більше 10 мільйонів громадян України. Опираючись на конкретні факти, прізвиська, розповіді очевидців, книга повідає про ще одне жальне явище – геноцид українського населення через три голодомори з метою придушити непокору серед населення, викликати жах і задушити думки про будь-який опір владі, про боротьбу за свої права, за життя. За час голодоморів Україна втратила 11 – 17 мільйонів громадян.

Не обійшли увагою і таке криваве явище в історії України, як нацистський геноцид, коли військові гинули під час бойових дій та операцій, а мирне населення країни – від бомбардувань, масових розстрілів, спалювання міст і сіл, у нацистських таборах і тюрмах, на роботах в Німеччині тощо. За сучасними відомостями, Україна втратила у німецькій війні до 14 мільйонів людей і 40 % свого економічного потенціалу. Більше жодна європейська країна не постраждала у такій мірі.

Крім того, у роки Другої світової війни кількість населення скорочувалась і руками радянської влади: розстріляно тисячі людей, які перебували у в'язницях до 22 червня 1941 року; більше 100 тисяч українців загинули внаслідок підризу греблі Дніпрогесу; як наслідок битви за Дніпро та визволення Києва до 7 листопада 1943 року, де було задіяно близько 4 мільйонів людей, втрати сягнули до 2,7 мільйона життів. І це лише окремі факти...

Тож цілком закономірно, що в таких умовах народне невдоволення таки періодично виливалося в масові протести, а згодом – і в народні повстання,

революції. Особлива увага зосереджується на послідовній історії творення реальної сили українського народу – УПА «Поліська Січ», яка протистояла і вела нещадну боротьбу з німецькими та російськими окупантами; на Фронт Української революції та Української повстанської армії. Повстанським рухом було охоплено біля чверті території нинішньої України. Історики наводять факти, що 153 тисячі учасників самостійницького руху знищено, 500 тисяч осіб стали жертвами у період 1941 – 1945 років...

Тривожать душу матеріали про мужніх, сильних, відданих молодих людей, які стали на боротьбу з окупантами, бо їм було що і кого захищати. І хоч ця боротьба не завжди увінчувалася успіхом, та вона гартувала волю до перемоги, залишалася в історичній пам'яті, до якої знову і знову поверталися наступні покоління.

Роздуми про долю українського населення не могли не торкнутися сусідів, які жили поруч і не могли бути байдужими до безмежних просторів, родючих і щедрих земель, веселої вдачі і працелюбності українців, а тому ні за яких умов не хотіли і нині не можуть допустити і думки про дійсну самостійність України, про її цілковиту незалежність від них, про інше спрямування її розвитку. А тому і йдуть новітньою війною, відбирають території, руйнують міста і села, по-цинічному вбивають цвіт нашої нації, спотворюючи дезінформацією духовність та свідомо сіючи розбрат і ворожнечу у родинні стосунки українців.

Вагому частину книги становлять матеріали про найнебезпечнішу для радянської влади організацію – Українську Гельсінську Спілку – колектив самовідданих борців за права людини, які не мирилися з існуючим російським режимом.

Із плином часу про все це необхідно пам'ятати, на цих подіях і фактах із життя нашого народу виховувати нинішнє і наступні покоління, щоб зберегти від знищення Українську державу. І шлях розвитку у великій мірі залежить від очільників і від кожного з нас, нашого прагнення бачити незалежну, щасливу державу, в якій живемо ми, дорослішають наші діти і внуки, якій ми прагнемо миру, поступу і процвітання.

ЗБІРНИК ПРАЦЬ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ: ВИПУСК VI, ОБ'ЄДНАНИЙ

У видавничому центрі КОГПА ім.Тараса Шевченка вийшов друком VI випуск Збірника статей молодих науковців нашої академії, представлених у рамках роботи VI семінару-турпоходу «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках» та VI науково-практичної конференції «Literis et artibus: нові горизонти» за загальною редакцією доцента Олени Тригуби.

Редакційна колегія видання – незмінний колектив наших молодих фахівців: кандидат філологічних наук, завідувач кафедри української мови і літератури та методик їх навчання, доцент Роман Дубровський, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання Олена Тригуба, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Оксана Швець, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій, доцент Віталій Цісарук і кандидат технічних наук, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій, доцент Іванна Саланда.

Перший розділ «Kremenets science: open air, або Наука в кросівках» відкриває стаття кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента Володимира Банаха та магістранта Івана Бабія «Вольові якості у фізичному вихованні студентів», в якій піднімаються питання вивчення закономірностей становлення вольо-

вих якостей і методики їх виховання для ефективного формування особистості людини. Кандидат педагогічних наук, професор Олександр Безносук і магістрантка Михайлина Єремійчук у спільному науковому дослідженні працювали над «Впливом мультимедійних засобів на розвиток уяви та візуалізації дитини старшого дошкільного віку» і дійшли висновку, що використання мультимедійних технологій дозволяє зробити освітню діяльність емоційно забарвленою та привабливою. На актуальну проблему біотичної освіти, як важливого компонента сучасної екологічної освіти у площині гуманізації та відповідального ставлення до планети, звернули увагу кандидат біологічних наук, старший викладач Оксана Гурська й асистент Антоніна Гура в науковій розвідці «Формування навичок біотичної поведінки в учнів старшої школи». «Етичне і творче формування особистості вчителя фізичного виховання» стало предметом наукових пошуків старшого викладача Василя Довгала, кандидата педагогічних наук, доцента Миколи Божика та кандидата педагогічних наук Юрія Палічука, котрі стверджують, що відносини студента, учня та вчителя, як основа етики в освіті, повинні базуватися на взаємній повазі і любові.

Цікаве дослідження провели кандидат біологічних наук, доцент Ольга Дух і магістрантка Олена Кірсанова: вони проаналізували ставлення студентів нашого Фахового коледжу до при-

роди, розглянули теоретичні аспекти типів поведінки за різним ступенем екологічності та виклали свої міркування з цього приводу у відповідній статті «Аналіз ставлення молоді до природи». Про актуальну проблему дотримання правил мережевого етикету під час дистанційного навчання учнів, зокрема про «Етичні аспекти дистанційної педагогічної взаємодії в умовах карантину на уроках трудового навчання» повідомляють кандидат педагогічних наук, доцент Олександр Омельчук і магістрантка Михайло Нестер. У своїй статті «Виховання дітей дошкільного віку в умовах соціалізації» магістрантка Марія Терпелюк наголошує, що суспільне довілля є «сприятливим» для соціально-особистісного розвитку дитини, а педагог розширює, збагачує його і переводить предметно-речове об'єктування життєдіяльності дитини в соціальний контекст.

Кандидат сільськогосподарських наук, доцент Олена Тригуба і студенти Олена Нечипорко та Аліна Прядун у спільному дослідженні «Особистісно орієнтоване навчання на уроках біології» переконують, що задоволення освітніх потреб країни можливе тільки за умови утвердження справжнього особистісно-орієнтованого характеру освіти на всіх рівнях, і бачать в цьому впорядкованість внутрішнього та зовнішнього світів людини як конструктивний вихід з головної кризи сучасності. Про взаємозв'язок освітнього процесу із процесом професіоналізації, центральне

місце особистості здобувача вищої освіти в освітньому процесі та спрямованість сучасної професійної підготовки майбутніх учителів на їх особистісне становлення та розвиток йдеться у статті кандидата педагогічних наук, асистента Ірини Цісарук. Завершує розділ дослідження асистентів Олександра Ястремського та Олександра Гурковського «Діагностика та оцінка порушень постави у дітей 10 – 12 років», в якому наші фахівці небезпідставно б'ють тривогу у зв'язку з різким ростом показників погіршення стану опорно-рухового апарату школярів і пропонують цілеспрямоване застосування засобів лікувальної фізичної культури для різних видів порушення постави.

Другий розділ Збірника під назвою «Literis et artibus: нові горизонти» включає п'ять тематичних секцій. «Мистецько-гуманітарна секція» представлена статтями «Поетизація волинської природи у драмі-феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки» (Р.Дубровський, В.Герасим), «Місце шістдесятництва у шкільній програмі з української літератури» (Р.Дубровський, Ю. Фецик), «Художньо-філософське прочитання імпресіоністичних тестів В.Винниченка» (І.Жолоб), «Театралізована діяльність на уроці англійської мови» (В.Кучер), «Краєзнавча робота як один із аспектів пізнавального розвитку дитини дошкільного віку» (Х.Лисак), «Образ жінки у світовій літературі» (А.Романюк) і «Художні візії міста у прозі Івана Франка» (О.Шафранська).